СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVIII. Ч. 197. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 25-го СЕРПНЯ 1950. No. 197. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, AUGUST 25, 1950. VOL. LVIII.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

ЗАЛІЗНИЧИЙ СТРАЙК ЗАПОВІДЖЕНИЙ НА ПОНЕДІЛОК

Вашингтон, 23 серпня. — Дві залізничі юнії, а це кондукторів і вагонових доглядачів, заповіли страйк на краєві розміри на понеділок 28 серпня в шостій годині ранку. Це сталося після того, як представники юній перевели приязну розмову з асистентом президента д-ром Джаном Р. Стілманом і заявили що переговори станули на мертвій точці. Секретар президента Чарлс Дж. Росс виявив, що залізничники, заповідаючи зазив до страйку, пояснили, що цим разом це не буде „символічний" страйк, який вже тепер практикується на деяких залізницях і який має тривати тільки пять днів. Вийшовши з конференції зі Стілманом представники юній вислали до нього телеграму, в якій повідомляють про викликання страйку після невдачі осягнути порозуміння в справі правил щодо краєвого руху". —„Правила щодо краєвого руху" встановляють засаду, як поступити при зміні правил для залізничих службовиків.

З огляду на непримириме становище залізничників президент Труман не має іншого виходу, як перебрати управу залізниць на відповідальність уряду, як це передбачує закон з 1916 р. Там сказано, що у воєнному часі президент може перебрати залізниці і вести всі перевозові підприємства. Цей закон був використаний для покінчення страйку в травні 1948 р. коли його викликали залізничі машиністи, палячі і стрілкові.

МІСТО ЗАРЯДИЛО РЕЄСТРАЦІЮ КОМУНІСТІВ.

Лос Анджелес, Каліфорнія. — Повітова управа затвердила розпорядок міста, щоб перевести список комуністів у місті й повіті Лос Анджелес. Від 1 вересня комуністи мають зголошуватися до шерифа. Вони мають подати своє імя, підприємство або працю, де вони затруднені. Також мають записатися ті комуністи, що „правильно подорожують" через територію міста. Непослух буде караний тюрмою до шости місяців або грошевою карою до $500. Імена зареєстрованих будуть подані до відома урядові, який має право видавати дозвіл на зброю або як хто з комуністів старатиметься дістати урядове становище.

ЗАКІНЧИЛИ СТРАЙК У ВИДАВНИЦТВІ „НЮ ЙОРК ВОРЛД ТЕЛЕГРЕМ ЕНД САН".

При голосуванні над покінченням страйку у видавництві щоденника „Ню Йорк Ворлд-Телеґрем енд Сан" 270 членів Газетної Ґілди заявилися за покінченням страйку, а 90 проти. На цій підставі покінчено страйк, який припинив видавання газети на десять тижнів. Кінцеве засідання представників обох сторін тривало 13 годин. На підставі угоди мають дістати підвишку платні майже всі робітники, як теж запевнення, що нікого не відправлять ізза недостачі роботи чи фондів упродовж року. Газета має поновно появитися в понеділок.

● **Військові плянувачі** у Вашингтоні не беруть до уваги Еспанії при обчислюванні видатків на оборону. Про це сказав отверто ген. Лаймен Лемніцер в комісії приділів палати репрезентантів.

ПРИХАВ КОЛИШНІЙ НІМЕЦЬКИЙ КОРАБЕЛЬ ДО АМЕРИКИ.

Ню Йорк. — Гамірний привіт в пристані улаштували французькому кораблеві „Ліберте", коли він віздив вперше до цього порту. Є це третій щодо величини особовий корабель в світі. Він має 49,850 містоти, а його збудували перед другою світовою війною німці під назвою „Европа". Його забрала Франція за воєнні відшкодування і відновила коштом $20,000,000.

Український арґумент в користь конвенції проти народовбивства

СЕНАТОР МЕК МЕГОН ЗАПОВІДАЄ АКЦІЮ В СПРАВІ РАТИФІКАЦІЇ КОНВЕНЦІЇ — В КОНҐРЕСОВОМУ РЕКОРДІ ПОКЛИКАЄТЬСЯ НА СВІДЧЕННЯ ГОЛОВИ У. К. К.

Вашингтон, 24. серпня. — Сенатор Брайен Мек Мегон, демократ з Коннектикат, заповів сьогодні, що він домагатисьме від сенатського комітету закордонних справ негайної акції в справі ратифікації міжнародної конвенції проти народовбивства. Справу цю передав комітетові його підкомітет, головою якого є сенатор МекМегон. Конвенція ставить поза законом та передбачує покарання за повне або частинне нищення національних, расових, релігійних або культурних груп. Сенатор Мек Мегон, передаючи справу від імені підкомітету до дальшої акції, гарячо рекомендував її позитивне полагодження, покликуючись, між іншим, на свідчення голови Українського Конґресового Комітету, проф. Льва Добрянського, про совєтське народовбивство в Україні. В Конґресовому Рекорді з дня 10-го серпня (на сторінках — 12348, 12349 і 12350) подибується чергову інтерпеляцію сенатора Мек Мегона, в якій він два рази використовує видвигнений в свідченнях проф. Добрянського український арґумент в користь конвенції. Крім твердження про відповідальність совєтського уряду за народовбивство в Україні, в інтерпеляції сенатора Мек Мегона цитується ще таке твердження голови УККомітету: — „Конвенція відзеркалюватиме моральний засуд світу на ділових („бизнес-лайк") совєтських народовбивців та посередньо скріпить загальний судовий спротив і опозицію проти їх підривних агентур в світі; — вона може причинитися до зменшення дальших практик совєтського н а р о довбивства, що може статися більш таємне і тим самим тяжче до виконання; вона правитиме за блаженну надію людського визволення і переродження; та, вкінці, наша справжня і одверта відданість її постановам послужить за проголошення цивілізованих принципів, за які ми готові боротися та якими ми хочемо здобути льояльні уми в Україні та скрізь в совєтській тюрмі і на совєтському цвинтарі народів".

Н. Й. ТАЙМС ПРО ОСТОРОГУ ПРАВОСЛАВНИХ УКРАЇНЦІВ.

Ню Йорк. — Щоденник Ню Йорк Таймс містить оповістку Українського Православного Координаційного Комітету до своїх священиків і тростісів понад 80 парафій, в якій міститься осторога перед так званою Стокгольмською Мировою Петицією, якої вживають комуністи для пропаганди. При цій нагоді газета містить пригадку, що Координаційний Комітет має на меті довести до обєднання двох українських православних церков в Америці. У вівторок відбулося його повне засідання і з нього видано згадану осторогу.

ДЮЇ ПРО НАМІРИ СОВЄТІВ РОЗБИТИ ЗАХІДНИХ АЛІЯНТІВ

Оттава, Канада. — Тома Е. Дюї губернатор стейту Ню Йорк і б. кандидат на президента ЗДА виголосив промову на Виставі Центральної Канади, згадуючи, що Совєти мають далекосяжний плян розбити єдність Західних аліянтів, а в першу чергу Америки і Великобританії. До цього має послужити Совєтам справа Формози, яку ЗДА намагаються оборонити перед комуністичним китайським режимом, що його визнала Англія. Тому Західні країни в Обєднаних Націях мусять бути дуже обережні в справі оборони Формози. „Усім нам, що дбаємо про волю, треба стати до діяння і не ждати, аж Формоза буде заатакована" — кликав Дюї.

АЧЕСОН ПРО СИЛУ НІМЦІВ ДЛЯ ОБОРОНИ ЕВРОПИ

Вашингтон, 23 серпня. — Секретар стейту Дін Ачесон виявив, що він студіює організацію німецької сили для вжитку країн Західної Европи. У першу чергу Ачесон оприлюднив частинне заперечення канцлера Західної Німеччини Конрада Аденавера, наче б то він на нарадах аліянтських Високих Комісарів зажадав поновного озброєння Німеччини і зорганізування армії в силі 50-250 тисяч вояків. Ачесон каже, що Аденавер обговорював тільки загально справи забезпеки у відношенні до поновного озброєння Східної Німеччини. Щодо розбудови американської армії в Німеччині Ачесон заявив, що ця вістка появилася в підсовєтській Німеччині. Одначе Ачесон признав, що такий рух є плянований для загального посилення Західної Европи. Заки він прибере певні форми, на це треба ще дальших студій.

АКТУАЛІЗАЦІЯ НІМЕЦЬКОЇ УЧАСТИ В ЕВРОПЕЙСЬКІЙ ОБОРОНІ

Бонн, Німеччина, 24. серпня. — Провідник німецької соціялістичної опозиції, д-р Курт Шумахер, прилучився вчора до домагань канцлера Аденауера, щоби західні аліянти збільшили кількість своїх збройних сил в Німеччині та щоби дозволили на створення відповідної німецької оборонної сили, яка кількістю і озброєнням відповідала б створеній Совєтами східно-німецькій „народній поліції". В тому самому часі американський високий комісар Джан Дж. Мек Клой заповів збільшення оборонних заходів в Західній Німеччині та в цілій Західній Европі спільними зусиллями, що вимагатимуть німецької співпраці. — Останні виступи на цю тему стверджують повну актуалізацію німецької участи в европейській обороні та переконують, що західні аліянти підходитимуть тепер до цеї проблеми більш реально та відповідно до актуальних потреб. Загально вважається, що ця проблема може бути вирішена вже на найближчих спільних нарадах трьох західних міністрів закордонних справ, що відбудуться в Ню Йорку в наступному місяці.

АМЕРИКАНЦІ ЗНОВУ ПОПЕРЕДЖУЮТЬ НАСТУП ЧЕРВОНИХ НА ТАЙҐУ

КОМУНО-КОРЕЙСЬКІ ВІЙСЬКА ВІДСТУПАЮТЬ НА ВСІХ ФРОНТАХ З ВЕЛИКИМИ ВТРАТАМИ

Токіо, 24. серпня. — Американські і південно-корейські війська, попереджуючи сподіваний черговий наступ п'ятьох червоних дивізій на стратеґічно-комунікаційну базу Тайґу, вдарили сьогодні самі несподівано на ворожі позиції на північ від Тайґу та відкинули одну комуністичну дивізію з важливої під стратеґічним оглядом височини. Ворог в безпорядку відступає на північ, висаджуючи за собою мости та розриваючи шляхи. Попередні позиції ворога зайняли вже американські і південно-корейські оборонці. Рівночасно повідомляється з фронту, що три ворожі дивізії, які досі займали позиції на північ від Тайґу, — нагло почали вирушати в східному напрямку. Головні сили ворога, зазнавши великих втрат в дотеперішніх фронтових боях та від налетів американської авіяції, почали перегруповуватися біля Сіннйонґ, сімнадцять миль на північний схід від Тайґу. Ціль перегруповки невідома. На захід від Тайґу американські і південно-корейські патрулі проникали глибоко у ворожу територію на захід від ріки Нактонґ, не зустрічаючи нігде ворога, що раніше там мав велику силу. Американці підозрівають, що ці сили відкликано для поповнення втрат, що їх в останньому понесли червоні дивізії у флангових наступах на Тайґу. З фронту повідомлено, що ворожий клин в американському запіллі біля Тайґу був вчора „цілком зліквідований". Американці і південні корейці вдержують свої позиції теж на інших ділянках фронту, зокрема проти помітно зростаючого ворожого напору на Масан. Проте, головна ворожа загроза існує все ще для Тайґу, де комуністи — згідно з повідомленнями американської розвідки — зосередили знову 50,000 військ в підготовці до генерального наступу.

Зі східної ділянки фронту повідомлено, що ворог почав майже панічно відступати, залишаючи та кидаючи по дорозі велику кількість своєї зброї. — Авіяційна розвідка твердить, — що поспішні рухи ворога назад на північ помітні вже кільканадцять миль за Поганґ, хоча фронтова лінія ще перебігає не більше п'яти миль на північ від Поганґ.

Сильну акцію розгортала вчора американська авіяція, — скинувши й тепер багато тонн бомб на скупчення ворожих військ в безпосередньому запіллі. Інші з'єднання з японських баз бомбардували стратеґічні цілі на ворожій території, зокрема комунікаційні шляхи. Вчора вперше вступила в дію ворожа авіяція, як кілька совєтського виробу літаків пробували атакувати один з британських нищильників на Жовтому морі.

НЕОМИЛЬНІ ОЗНАКИ РОЗКЛАДУ ЧЕРВОНОГО ФРОНТУ

На фронті в Кореї, 24. серпня. — Неомильними знаками поступового розкладу червоного фронту вважається тут щораз частіші перебіги червоних вояків до союзників. Вчора до оборонців перебіг з білим прапором в руці теж один полковник, командант 13-го полку 15-тої комуно-корейської дивізії. Він ствердив, що йому не подобалося відношення комуністів до людей та взагалі комуністичні порядки і він не бажав би, щоби вони були заведені в цілій країні. Він ствердив сильний упадок моралі в комуністичних рядах, взаємне недовіря, нарікання і невдоволення, як обіцянки на легку і швидку перемогу завели. Полковник передав американцям важливі військові мапи і документи.

СТЕЙТ ОБМІРКОВУЄ КОНФІСКАТУ МОЛОКА НА ВИПАДОК АТОМОВОГО НЕЩАСТЯ

Олбені, Н. Й. — На сесії леґіслятури стейту Ню Йорк в 1951 р. буде зголошений законопроєкт, щоб стейтовий комісар здоровя мав право заборонити вживання зараженого молока і посилати здорове молоко до таких околиць, які будуть потребувати на випадок атомового нещастя. Комісар здоровя відбув конференцію з харчовими інспекторами і там згодилися на порозуміння інспекторів північних стейтів на випадок атомової необхідности. Теж обмірковано співпрацю між лікарями і санітарною службою при постачанні різних харчових засобів, щоб недопустити до їх знищення атомовою радіоактивністю.

БРИТАНЦІ ПРО СОВЄТСЬКУ „ШАЛЕНУ ПОГОНЮ" ЗА НІМЕЦЬКИМ УРАНОМ

Берлін, 24. серпня. — Британська контрольна комісія в Німеччині проголосила своє звідомлення про совєтську — „шалену погоню" за ураном в Східній Німеччині. В повідомленнях стверджується, що за цим металем большевики „копають" і „вертять" тепер в 236 східно-німецьких місцевостях. Рівночасно говориться про „божевільну масову експлуатацію людей" для заспокоєння потреб совєтської воєнної машини. Поверх 300,000 чоловіків і жінок змушені працювати при цих совєтських пошукуваннях за ураном майже до останку своїх сил. Адміністраційний штаб цього божевільного використовування людей в погоні за ураном виносить 15,000 осіб, майже виключно росіян, затруднених совєтським міністерством війни та перед ним відповідальних.

● **Австралійський премієр** Роберт Ґордон Мензіс заповів дальшу енерґійну акцію для негайного переведення закону про заборону комуністичної партії.

● **Національно - китайський** уряд хоче одержати з Америки 30,000,000 долярів позички на „чисто бизнесовій базі". Позичка мала б піти головно на оборону Формози.

БРИТАНСЬКИЙ ПРЕМІЄР ЗАКЛИКАЄ ДО СПІВПРАЦІ В СПРАВІ ОБОРОНИ

Лондон, 24. серпня. — Британський премієр Клемент Етлі звернувся до всіх партій і груп в країні, закликаючи їх до співпраці та піддержки урядового трирічного пляну щодо розбудови та всебічного забезпечення оборони країни. — Промовляючи на двох робітничих зібраннях, премієр Етлі звертав увагу на кризу міжнародного положення та необхідність для Британії забезпечити собі відповідну оборону і виконати свої міжнародні оборонні зобов'язання, без огляду на жертви, які доведеться під цим оглядом принести британським платникам податків. На наступний тиждень з а п овідається виступ на цю саму тему консервативно-опозиційного провідника, Винстона Чорчила. —

НАЛАДНАННЯ ПЕРЕВОЗОВОГО РУХУ ДЛЯ ОБОРОНИ

Вашингтон. — Департамент оборони покликав до життя нову військову організацію для перевозового руху і на її чолі поставив Едварда Дж. Пловмана, віцепрезидента Ю. С. Стіл Корпорації. Цю організацію приспішено внаслідок недостач, які показалися підчас теперішнього транспорту матеріялів до Кореї. Нова організація буде мати під своєю опікою увесь перевозовий рух та його персонал. Під наказом Пловмана буде працювати один генерал або адмірал з кожної ділянки збройних сил. Теж предсідник Муніційної Ради назначить туди свого дорадника. Краєва Рада Ресурсів Безпеченства переводить перегляд засобів перевозу, на скільки вони вже придатні до виконання свого завдання.

СЕНАТ ПРИСПІШУЄ ПОБІР ЛІКАРІВ.

Провідники сенату заповідають швидку ухвалу билу, щоб уповажнити Комісію збройних Сил дати армії право покликати до служби більше ніж 4,000 лікарів, які покінчили студії на кошт уряду підчас другої війни, а ніколи не служили в армії. Офіцери армії виявили, що тільки один з таких лікарів добровільно зголосився до служби в теперішнім часі, не зважаючи на те, що армія відчуває велику недостачу лікарів.

В АМЕРИЦІ

● **Ню Йорк** одно з найспокійніших міст. Таку оцінку дала йому Рада Зменшення Гамору. Перше признання дістало місто Мемфіс, Тенн. Ню Йорк стоїть на дев'ятому місці між усіми тринадцяти.

● **Не може бути масової захорони** перед атомовою бомбою у віддалі пів милі від місця вибуху. Таке виявляє урядова книжечка про охорону перед атомовою бомбою. Пів милі це 2,640 стіп.

● **Білйон і сто тридцятьвісім** мільйонів дол. ухвалив сенат на будову шляхів в ЗДА, впродовж двох років. Палата репрезентантів ухвалила дещо менше на цю ціль.

● **Фабрику паперу** коштом сорок мільйонів долярів будують видавці газет в околиці Вотлер, у стейті Алабама. Право до паперу будуть мати тільки члени кооперативи видавців.

В ДОРОЗІ НА ФРОНТ, цей важкий американський танк зупинився на хвилину, щоб пропустити „джіпа", який з дорученням вертається з фронту, що зараз за горбком. Танк очолює підкріплення морської піхоти, що теж є в дорозі на фронт.

ЕВРОПЕЙСЬКА АСАМБЛЕЯ ПРИГОТОВЛЯЄ ПЛЯН „МИРУ БЕЗ УГОДОВСТВА"

Страсбурґ, 24. серпня. — Европейські соціялістичні провідники приготовили проєкт „Страсбурської Декларації" в справі „миру без угодовства". Завданням цеї декларації буде протиставитися комуністичній „стокгольмській петиції", що підводить наївних людей в світі. Проєкт Страсбурської Декларації буде переданий під ухвалу Дорадчій Асамблеї Европейської Ради. Його сильно піддержують британські лейбуристи та інші соціялісти і загально вважається, що він буде прийнятий негайно та одноголосно. Декларація, яку вважається „відповіддю Заходу на східне мирове базікання комуністів", прирікає: піддержку Об'єднаним Націям в Корейському конфлікті та допомогу проти кожної аґресії, де вона не наступила б; Рішучий спротив проти будь-якого угодовства з аґресором; Активне зусилля мирно розв'язати світові проблеми. Головними авторами цеї декларації є: лейбуристський член британського парляменту Моріс Еделмен, та бельгійські соціялістичні лідери Генрі Ролін і Віктор Лярок.

В СВІТІ

● **Югославський уряд** домагається від Болгарії „належного покарання" виновників з-поміж болгарської прикордонної сторожі, що схопили югославського пастуха і замучили його на смерть.

● **Яків Малік,** голова совєтської делеґації в О. Н., влаштовує в дні 30. серпня в приміщенні готелю Волдорф-Асторія прийняття для членів Ради Безпеки, якої він був в цьому місяці предсідником.

● **Французи звільнили** засудженого в 1945 році на досмертне ув'язнення адмірала Естева, що співпрацював з урядом у Віші.

● **Про сильне поширювання** проти - комуністичного партизанського руху в Китаю повідомляє й сама комуністична преса.

● **50 фалянґістичних** прибічних сторожів еспанського диктатора ген. Франко втопилося в місцевості Віґо. Вони були на відпустці і їхали човном на спортову імпрезу. Один з них впав у воду і тоді всі інші хотіли його рятувати та перевернули човен і самі потопилися.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$2.00	Six months	$ 2.00

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПРОТВЕРЕЗІННЯ

Своєю книжкою „Люди без обличчя" Люї Ф. Буденц зробив велику прислугу своїй країні, здемаскувавши цілковито американських комуністів та їх попутчиків як зрадників Америки, що стоять на службі Кремля.

Вчитуючись уважно в те, що пише цей довголітній комуніст і бувший редактор комуністичної нюйорської газети „Дейлі Воркер", легко зрозуміти, чому попадали під комуністичний вплив нераз і люди з шляхотною душею, які чули гарні слова, а самі не мали змоги переконатись, як виглядає комуністична дійсність у царстві Кремля. Зате дуже важко зрозуміти, чому давали свої апробати на різні ніби чисто культурно-прогресивні імпрези, а в дійсності чисто комуністично-кремлівські, такі визначні люди як світової слави вчений Алберт Айнштайн, чи німецький письменник Томас Манн, які мали усі можливости пізнати дійсну правду про Советський Союз та большевицький терор. Відомий колюмніст Джордж Соколскі називає їх поведення „політичною глупотою".

Є загально відомим фактом, що большевицькі впливи в Америці не були б в ніякому разі такими великими, якими вони в дійсності були, коли б цілий ряд визначних вчених і мистців, чи таких політиків, як Генрі Волес, чи навіть таких осіб, як пані Елеонора Рузвелт, що їх зараховується до „лібералів", не давали себе використовувати в дуже зручний спосіб комуністами чи їх поплентачами для гуманітарних імпрез, чи різних деклярацій та протестів, які були нічим іншим, а тільки зручно веденою большевицькою пропагандою в користь політики Кремля. Навіть на недавнім протестантськім з'їзді в Торонто ще чути було випрадання за підпис т. зв. стокгольмської мирової деклярації, про яку вже загально знають, що це большевицька пропаганда, заранжована Москвою! А як втягають комуністи визначних духовних у свою пропагандивну сіть, пізнати найкраще по тім, що розповідає у своїй книжці Буденц про те, як він заагітовував до співпраці єпископала Вилиєма Говарда Меліша з Бруклина, що став потім відомим совєтофілом та головою Краєвої Ради Американсько-Советської Дружби".

Ця безкритична совєтофільська фаза в американськім політичнім житті уже покінчена. Робітничі юнії прочищуються в швидкому темпі від комуністичних впливів. Такий Майк Квил, президент юнії транспортових робітників, що загнав юнію в комуністичні ряди, сьогодні є вже завзятим ворогом комуністів. Знов лібералі, які довгими роками випраздували політику Москви, а критикували Вашінгтон, сьогодні взивають американський загал, а в першу чергу лібералів-совєтофілів, станути в тій критичній хвилині при своїй країні й при своїм уряді та виразно кажуть, що причиною війни в Кореї та неспокоїв у світі є агресивна політика тоталітарної Москви. Добачуючи наближаючися зудар між Злученими Державами і СССР, вони тепер уже виразно заявляють, що це боротьба між демократією і тоталітаризмом, між свободою і неволею. В такому положенні не може бути хитання. Тут можна вибрати тільки свободу або неволю і американський нарід, для якого воля вище життя, може вибрати тільки — свободу.

Таке пищуть тепер навіть такі, що тому кілька років не могли здобутись ні на одне слово критики політики Кремля. З цього боку є уже наглядний поступ.

Чому Совети не зачинають великої війни?

З вибухом війни в Кореї та на підставі цілого ряду інших фактів, загал міжнародних політиків і стратегів погоджується, що Совети тепер ще не зачнуть „великої війни". Натомість вважається, що вони будуть на лад Кореї створювати щораз нові вогнища в щораз нових частинах світу і в той спосіб запалювати свiт не так новою світовою війною, як радше світовою „революцією", бодай формально, виснажуючи і розбиваючи демократичні сили по шматкові, ратами, аж доки ввесь світ сам, як доспілий овоч, не впаде в московський комуністичний подолок. Якщо цього роду тактика і методи не давали, або бодай не заповідали відповідних результатів, Кремль завжди готов використати свою величезну военну машину і при її допомозі перешитити долю світу.

При цьому виринає один запит: чому Москва не робить цього тепер? Чому вона тепер не зачинає „великої війни", як кількість її дивізій та її военна готовість взагалі на багато разів перевищає силу Заходу? Чому Москва не атакує, хоча знає, що американські сили сьогодні ще слабі і неприготовані, та що час після уважним оглядом не працює в користь большевиків? Сьогодні Москва має в самій тільки Европі і самих тільки своїх поверх 100 дивізій, в цьому багато панцирних і моторизованих, як теж могутню авіяцію, що в кожній хвилині могла б залити Европу. А проте, Кремль вагається зачати „велику війну", хоча совєтським дивізіям там протиставиться не більше 12 західних дивізій? В чому отже діло? Чому Кремль вагається і очевидячки програє свій чи не найбільший козир — західну непідготованість?

Цю проблему вважалося досі одною з головних містерій советських стратегів після закінчення другої світової війни. Але вона не є містерією для американських політиків і полководців — згідно з твердженням півурядового „Ю. С. Нюз енд Ворлд Ріпорт" з 25. серпня. Вони — згідно з цим же повідомленням — мають два вияснення на советську поведінку: перше — це страх перед великими американськими бомбардувальниками, що з теперішніх баз можуть протягом відносно найкоротшого часу завезти і скинути атомову бомбу на кожний військовий об'єкт на цілому просторі Советського Союзу, та два — страх перед военним потенціялом американської індустрії.

В першому випадку — американські бомбардувальники зі своїх баз в Англії, Савдійській Арабії, на Алясці та на авіоматках на Середземному і інших морях, можуть обернути Советський Союз в руїну ще того самого дня, в якому він почав би агресію. Склад американських атомових бомб обраховується — на підставі продукційних даних, представлених Конгресові д-ром Робертом Опенгаймером чотири роки тому — на щонайменше 450. Треба припускати, що продукційна кількість впродовж того часу могла поважно збільшитися.

Рівночасно з цим, американська авіяція має готових до перевозу атомових бомб 2,000 бомбардувальників, в цьому приблизно 200 величезних В-36 і таку ж кількість післявоєнних Б-50, як теж відомих з часів війни суперфортець Б-29. В поготівлі є теж бомбардувальники фльоти, що можуть піднеcтись з авіоматок і які теж спроможні перевозити атомову бомбу.

Для прикладу можна собі уявити такий розвиток, базований на конкретних даних:

Якщо советські війська, наприклад, почали в годині 5-тій вранці напад на Берлін, на Західну Німеччину, на Югославію, на будь-яку країну на Близькому Сході чи в будь-якій іншій частині світу, вже перед вечором американські літаки можуть бомбардувати будь-який військовий об'єкт в будь-якій частині цілого Советського Союзу.

В год. 8:30 рано американські літаки з авіоматок на Середземному морі, або зі своїх баз в Дзагран в Савдійській Арабії, сипали б бомби на міста і фабрики всіх південних територій Советського Союзу, отже головно України та Кавказьких країн. З цих баз є тільки три години лету в Донбас і тільки три і пів години лету до вітальної для війни советської нафтової індустрії. Атомові бомби на ці бази можуть бути доставлені з американських складів продовж одного дня. Очевидно, що американська розвідка могла б теж довідатися факти, які переконували б, що ці бомби треба доставити не доконче

(Докінчення на стор. 3-тій).

ДОБРА НАГОДА

З ПРИВОДУ КОНВЕНЦІЇ ЛІГИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ

Цьогорічна, вже 13-та з черги річна Конвенція Ліги Молоді Північної Америки, що відбудеться традиційно в днях 2, 3 і 4-го вересня, цим разом в Ню Йорку в готелю Комадор, заповідається не менш величаво, як попередні, головно дві останні, в Акрон і Сиракюз, що стягнули були вже майже по тисячу американсько-української молоді з багатьох стейтів та з Канади. Дві головні доповіді на конвенції, крім чисто організаційних справ, віддзеркалюватимуть теперішні проблеми і завдання американських українців в оцінці їх другого і третього розділів — як часто називається народжену тут нашу другу і третю генерації. Одна доповідь, що її приготовляє один з кращих представників цеї молоді в нашому громадському житті, голова Українського Конгресового Комітету, проф. Лев Добрянський, заторкуватиме українсько-американську участь в теперішньому світовому змагу. Друга доповідь — це вже ще актуальна проблема української еміграції в Европі та нашої допомоги для неї.

Атракцією конвенції буде влаштовуваний в її рямках великий культурний Фестиваль, завданням якого є показати нашій молоді, що вона справді має всі причини пишатися своїм українським походженням. Фестиваль, як відомо, відбудеться в репрезентативній Карнегі Гол, з багатою музично - танцювальною програмою. Завершенням програми буде кінцева дія з опери „Запорожець за Дунаєм" Артемовського, з участю найкращих мистецьких сил з-поміж цієї молоді.

Крім цього, буде влаштована теж мистецька виставка, на якій будуть заступлені найкращі експонати українського народного мистецтва.

Це тільки в загальному про програму Конвенції. Але учасники попередніх конвенцій знають, що не менш інтересною є й позапрограмова зустріч великої кількости молоді з різних місцевостей, різних фахів і освіти та різних переконань. Наради, поведінка, забава, культурні виступи, все це створює цю велику мозаїку, в якій наче в дзеркалі, можна побачити і при добрій волі теж зрозуміти і збагнути нашу молодь. З попередніх конвенцій залишились в пам'яті численні фрагменти, за повторення яких людина багато дала б. Згадати б тільки імпозантну демонстрацію проти большевицького прапору в Акрон, або як то майже вся готелева обслуга в Сиракюз знала бодай кілька слів по-українськи. Але незрівняна є ця дружня, приязна атмосфера, що оточує кожну таку часом більше, а часом менше гомінку зустріч нашої молоді.

Цьогорічна конвенція дає добру нагоду великій нашій громаді в Ню Йорку пригорнутись цій нашій молоді, пізнати її у великому гурті при нарадах і на забаві, пізнати її думки, бажання і потреби. Це далеко зокрема добру нагоду нашим новоприбулим молодим людям нав'язати цей безпосередній зв'язок зі своїми народженими і вихованими тут українськими ровесниками. Хай їх не турбує, що вони на тій конвенції можуть не почути таких слів і таких фраз, ані таких думок, до яких вони привикли в Европі. Це ж бо Новий Світ і в ньому багато дечого іншого. Але одне характеризує всіх українців у світі — це щире, українське серце, відкрита українська душа та глибока прив'язаність до українських традицій.

З таким наставленням кожний, хто тільки може, повинен піти та пригорнутись конвенції нашої молоді і взяти участь в її імпрезах.

Микола Чубатий.

Українська демократія — слова та дійсність

II.

Нерозумно думати, що англосаську демократію можна живцем перенести до таких країн, які протягом довгого історичного процесу не присвоїли собі засадничих прикмет демократичного громадянства. Живцем перенесена англосаська демократія в інші країни, що живуть серед інших обставин, не то що не принесла б свободи народові, але, навпаки, могла б ще прискорити неволю.

Демократія поза англосаським світом.

Ще пів року тому американське представництво в Кореї домагалося від уряду Південної Кореї, щоб не тільки в час переводив вибори, але також, щоб стисло перестерігав громадянських особистих свобід. Нині в Америці вже поважно дискутують над тим, чи ці вимоги американської демократії можна тепер стосувати в Азії взагалі. Як можна стосувати всі громадянські свободи американської демократії в країні, яка вже від місяців була насичена комуністами з Північної Кореї, що проходили 38-мий рівнолежник, щоб за плечима республіканської армії Кореї, а нині й американської армії, вести партизанку.

Автор тих стрічок глибоко переконаний, що якби повстала Українська Демократична Держава і в ній почато відразу здійснювати всі американські громадянські свободи, вона впала б за кілька місяців. Існування в Америці пятої комуністичної колони приневолює навіть американський нарід заводити нині деякі обмеження громадянських свобід. Існування поважних меншин в Україні, які ставляться ворожо до самої Української Держави, існування кадрів молодих комуністів, підхованих попередньою тоталітарною владою, прямо унеможливили б в Україні негайне введення американської демократії з усіми її тонкостями. До такої демократії треба громадянства — більшість і протидержавну меншину — спершу підховати, інакше ворожі сили відразу здавлять нову державу.

Демократичний лад англосаських країв виглядає уже доволі утреваленим довговіковою історією демократичного життя, одначе ще нині хиткою та неконечно продуктивною є демократія в інших країнах західної Европи. Ми свідками як французький уряд валиться пересічно що девять місяців від часів покінчення другої світової війни. Франція є через це слабою і там демократія не працює так справно, як це є в англосаксів.

Святе право більшости не є вже таким святим, як є воно для американця та англійця, хочби для голосного провідника зєдиненої Европи, лідера бельгійських соціялістів Спаака. Бельгійський нарід більшістю 58% вирішив, що король Леопольд має вернути. Відбуті для вирішення тої справи парляментарні вибори дали більшість прихильникам короля. Проте соціялістична меншість під проводом таки ж того лідера „демократів" Спака організує протикоролівську меншину і добивається свого терором меншини. Таке в англосаських країнах неможливе. І Франція і Бельгія мають своє власне розуміння демократії. Тому варто теж застановитися, як є стосовані демократичні засади практично українськими демократами.

(Докінчення на ст. 4-ій)

М. Дмитренко.

МИХАЙЛИК

Оповідання з української визвольної боротьби наших днів.

2)

Михайлик завмер. Але таки і втішився трохи, що його впустили.

Майор вхопив його за рукав і потаскав у канцелярію „проверять". Та „проверка" не швидко почалася.

Тільки вони ввійшли в кімнату, був телефон. Грубий майор щось довго і не зрозуміло для Михайлика викрикував в трубку. Пізніше забрався кудись, і Михайлик з годину проскучав сам-самісінький. Він приглядався великій пустій кімнаті з якимись дрібними поличками кругом, кількома столами та дерев'яною бар'єрою на середині, що ділила кімнату на дві половини. Столи, стільчики, якісь скриньки і полички — все було за бар'єрою, що в ній була мала фірточка, якою входив туди майор. У половині, де залишився Михайлик, була лиш довга лавка, де сів він, і більш нічого. За хвилю у кімнату прилетіла ціла зграя енкаведистів, вони викрикували, махали руками, але на Михайлика зовсім не дивилися. Ішло їм про якісь вагон цукру.

Через деякий час знову шипучи, відчинилися двері, і, сопучи, вкотився майор, а зараз за ним увели, а зглядно штовхнули кулаком у двері двох в'язнів. Михайлик зжахнувся. Він ще ніколи не бачив таких людей. Вони були сірожовті, подібні до Михайликової вуйни, що мертва лежала на лаві, але ще блідіші і сіріші. Їхнє подране вбрання, місцями із закипілою кров'ю, висіло на них непотрібно широко, ноги мали ніби м'які, бо все на них похитувалися. Не дивилися ні на Михайлика, ні на кого. Видно, що все було їм байдуже.

Майор зверещав:

— До стіни, не знаете, — і ще скоріше, як його слова, сильний ляпас енкаведистаконвоїра обернув до стіни голову одного, а другий так швидко підскочив і обернувся, що Михайлик аж здивувався. Він ніколи не подумав би, що такий напів мертвий чоловік може так швидко скакати. У-пахучу травневу атмосферу, що вливалася крізь вікно, два в'язні принесли гострий гнилий запах льоху і ще чогось, ніби якогось розкладу. Михайлик з жахом подумав, що вони пахнуть трупом.

Майор довго чогось шукав у паперах, а за цей час два в'язні непорушно, як дві восккові кукли, стояли оперті носами об стіну. У Михайлика мішались дивні почування. Почування страшного жалю над цими людьми, такого жалю, що аж у носі крутило його від сліз. Йому хотілось кинутись до них і сказати їм, що він з ними, що він такий самий, як вони, так само любить Україну, що хай вони ще витримають, що прийде, напевно прийде спасіння. І рівночасно схоплював його страшний, якийсь тваринний страх, що тряс ним, як у гарячці. От які це в'язні. І його таким зробили б, і його так можуть зловити: вони і невинних беруть, а він же винний перед ними. Але й ненавидить до них яка. Які ж кати вони, як він ненавидить їх. Здається, кинувся б до тої товстої пики перед ним, дряпав би її нігтями і кусав би. Хай була б так знівечена, як обличчя цих двох. Не так то й боїться він. Ще вони побачать, як прийдуть партизани. В Михайлика вступив дух, що є такі, які НКВД зовсім не бояться. Сильні, сильніші за НКВД, але як і гарні вони.

Майор знайшов уже шукані папери і зверещав зразу на одного, потім на другого з в'язнів, щоб підписали. Згодом гукнув на конвоїра:

— Тепер заведи їх на Голешівку в еврейський підвал.

— Єсть, таваріщ майор. Дозвольте тільки пригадати вам, що в еврейському ще не спртано по тих там з тамтого тижня, ви знаете. А з міської справи всі наразі сидять тут у підвалі.

— Нічево, дружок. Завтра всіх з міста в еврейський підвал „перекатаем". Тут прийдуть нові з облави в С. і В., що завтра почнеться.

Михайлик аж підскочив на столику. Він схилив голову, щоб ніхто не зауважив його сіяючого обличчя. Він прямо не вірив своїм вухам — якраз цього й потребував він. В нього в душі аж співало від радости. Тільки, щоб пустили звідсіля.

Майорові принесли обід. Михайлик з обридженням глядів, як майор руками рвав курку і як товщ плив по його бороді та скапував у тарілку. Вуса теж були мокрі. Стакан горілки впровадив його в блаженний пообідний настрій. Він почав з Михайликом розмову:

—Но, мальчік, расскажі, как било с етім собакою.

Михайлик почав тремтячим голосом оповідати. Та майор зовсім не слухав. Він розвернувся з побаранілими очима в кріслі, і очі в нього щораз примикалися.

Раптом він гукнув:

— Но, виносісь уже. Вот і дело придумал.

Михайлик спішно кинувся до дверей, та тут оглянувся:

— А Бровко?

— Какой Бровко?

— Та ж собака.

Скажі, что мойор Грубін сказав пустіть тебя і собаку.

І дійсно випустили обидвох. Михайлик, як на крилах, полетів із міста.

Коли вийшла за рогачку і тисячами зелених очей глянули на нього далекі поля, коли дихнула йому в обличчя не прикрита бруком земля, засміялась у вічі жайворонок, — Михайлик дихнув легко і глибоко. Він майже біг, легкий і звинний, голосно перекрикуючи жайворонків. Бровко плентався за ним, нещасний, з повириваною шерстю, обкушеним вухом та підбитим оком, похнюплений і мелянхолійний, зовсім не свідомий заслуг, які він поклав мимо волі.

На другий день нічию, користаючись відходом численних енкаведівських військ на облаву в С. і В. (обидва села, розуміється, повідомлено про небезпеку) та відомостями, принесеними Михайликом, відділ УПА командира Сірого провів наскок на райцентр.

(Дальше буде).

СТАВАЙТЕ ЧЛЕНАМИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ І СПІВВЛАСНИКАМИ 11-ЦЯТИ МІЛЬЙОНОВОГО МАЙНА ОРГАНІЗАЦІЇ

Дам'ян Горняткевич.

Перший з'їзд українських учених у Львові в 1848 р.

3)

III. Вслід за тим виринула потреба згуртувати тодішніх науковців і письменників та притягнути їх до публікації праць. Це було одним із найпекучіших завдань. Ініціятива вийшла від відомого поета Миколи Устіяновича, який звернувся дня 15. серпня 1848. р., письмом до Головної Руської Ради й подав напрямні щодо скликання з'їзду учених у Львові. Він радив перш усього призадуматися над засобами, як подбати про правильний розвій рідної мови й протидіяти шкідливим впливам на неї російської, польської й церковно-слов'янських мов. Дальше пропонував створити комісії для розподілу поодиноких ділянок знання і наложити на них обов'язок опрацювати відповідні книжки, при чому кожного року мусів би появитися бодай один науковий твір із кожної галузі науки. Крім цього домагався видавання часопису для піднесення рівня українського письменства й врешті створення видавництва шкільних підручників.

Потребу влаштування такого з'їзду відчував також другий патріот Іван Борисикевич і він перебрав на себе відповідальне завдання зреалізувати цей задум. Вже 5. вересня, отже ледви двадцять днів після написання листа Устіяновичем, появився в „Зорі Галицькій" зазив до тогочасних українських учених у краї приїхати на день 19. жовтня 1848. р., на з'їзд, що мав тривати 8 днів. Метою з'їзду — на основі цього зазиву, — мало бути головним чином створення інституту, який займався б видаванням наукових праць і шкільних книжок. Дальшим завданням інституту була би реєстрація історичних пам'яток, збірка етнографічного матеріялу й нав'язання взаємин зі закордонними ученими. Отже — як бачимо, — програма з'їзду була широка й побудована на принципах праць Академій Наук. Утворено дев'ять відділів, до яких належали: 1) Богословський, 2) правничий, 3) філософії й природознавства, 4) історії й географії, 5) шкільництва, 6) хліборобства, 7) українського мовознавства, 8) української літератури, 9) старослов'янської літератури. Запрошення до участи в з'їзді підписали: Микола Устіянович, Іван Товарницький, Михайло Малиновський, Теодор Леонтович, Іван Зарицький, Іван Слимаковський, Іван Жуковський, Лев Сосновський і Іван Борисикевич. На льокаль з'їзду призначено Духовний Семинар у Львові.

І як каже звітодавець з'їзду Яків Головацький: „Зі сердечним почуванням любови прийняли родимці оцю вістку й поспішили масово — не зважаючи на розсівані трівожні вістки, не зважаючи на неспокійний час, що погрожував бурею, з різних сторін Галицько-Руської землі. З Поділля й з Верховини, з Перемишля й Покуття, знад Сяну й Стривігору, знад Буга й Стрипи зустрінулися чільні громадяни, з'єднані серцями й спільною думкою в старовинному городі Льва". Повний список учасників з'їзду обіймає 110 прізвищ: 1. Авдиковський Арсен, 2. Авдиковський Захар, 3. Багринович Іван, — 4. Бачинський Атанасій, 5. Білецький Михайло, 6. Білинський Степан, 7. Бірецький Іван, 8. Боднар Григорій, 9. Борисикевич Іван, 10. Бохенський Іван, 11. Будзиновський Теодозій, 12. Василькевич Теодор 13. Величко Яків, 14. Величковський Антін, 15. Величковський Юліян, 16. Возняк Семен, 17. Вояковський Сильвестер, 18. Вітошинський Яків 19. Галька Ігнат, 20. Ганкевич Юлій, 21. Галькевич Юстин, 22. Гарасевич Іван, 23. Гарасимович Евстахій, 24. Гинилевич Григорій, 25. Глинський Теофан, 26. Головацький Яків, 27. Головацький Петро, 28. Гринивецький Іван, 29. Гуркевич Іван, 30. Данкевич Лука, 31. Дембицький Віктор, 32. Дзерович Іполит, 33. Добрянський Антін, 34. Должанський Іван, 35. Домкович Іван, 36. Дуниковський Ігнат, 37. Желехівський Юстин, 38. Жуковський Іван, 39. Зарицький Іван, 40. Захаріясевич Михайло, 41. Здерковський Іван, 42. Зубкович Михайло, 43. Ільницький Василь, 44. Ільницький Іван, 45. Ільницький Михайло, 46. Іжак Микола, 47. Калитовський Павло, 48. Кимакович Юліян, 49. Кисілевський Микола, 50. Кобринський Йосафат, 51. Ковальський Василь, 52. Козловський Іван, 53. Кокотинський Петро, 54. Копистянський Іларій, 55. Копистянський Сільвестер, 56. Косак Михайло, 57. Кочингин В., 58. Красицький Юліян, 59. Крокусевич Андрій, 60. Куземський Михайло, 61. Кульчицький Йосиф, 62. Левицький Венедикт, 63. Левицький Йосиф, 64. Леонтович Павло, 65. Ловицький Йосиф, 66. Лозинський Йосиф, 67. Лозинський Петро, 68. Лотоцький Іван, 69. Ляникевич Омелян, 70. Максимович Павло, 71. Малиновський Михайло, 72. Малицький Іван, 73. Мерунович Климентій, 74. Монцібович Юліян, 75. Мох Рудольф, 76. Нановський Юліян, 77. Недвецький Антін, 78. Озаркевич Іван, 79. Охримович Йосиф, 81. Павенцький Антін, 82. Паславський Гавриїл, 83. Петрушевич Антін, 84. Подолинський Теофіл, 85. Полянський Тома, 86. Попель Маркел, 87. Решетилович Теодозій, 88. Савчинський Григорій, 89. Семаш Степан, 90. Синевідський Микола, 91. Скоробагатий Степан, 92. Слимаковський Іван, 93. Созанський Лев, 94. Солтис-Кулинич Григорій, 95. Сосновський Лев, 96. Статкевич Григорій, 97. Стецяк Михайло, 98. Трещаківський Лев, 99. Трохановський Григорій, 100. Тустановський Юрій, 101. Устіянович Микола, 102. Хомин Михайло, 103. Хомин Тимотей, 104. Хоминський Степан, 105. Царевич Йосиф, 106. Цар Іван, 107. Чайковський Олександер, 108. Шведзіцький Іларій, 109. Юзичинський Антін, 110. Яблонський Генрих. В цій довгій низці прізвищ є чимало таких, що відограли згодом важну ролю в нашому громадянському житті. До них належали: Бачинські, Будзиновські, Велички, Вояковські, Гарасимовичі, Ганкевичі, Гинилевичі, Головацькі, Гриневецькі, Дзеровичі, Добрянські, Жуковські, Зарицькі, Захаріясевичі, Ільницькі, Калитовські, Кисілевські, Кобринські, Копистянські, Коссаки, Красицькі, Кульчицькі, Левицькі, Леонтовичі, Лозинські Лотоцькі, Максимовичі, Малицькі, Монцібовичі, Озаркевичі, Охримовичі, Петрушевичі, Полянські, Решетиловичі, Устіяновичі, Чайківські. Учасники з'їзду гуртувалися в окремих секціях, в яких мали працювати, але було й чимало таких, що хотіли бути членами декількох груп нараз. Найбільшою секцією була шкільна з 38 членами, а найменшим був відділ старослов'янського письменства з 11 членами. З невідомих причин не брав участи в з'їзді Іван Вагилевич, член „Руської Трійці" й видатний етнограф.

Голоси Читачів

ЧОМУ „КАРА" НЕ ЇДЕ?

В своїй статті „Проти хаосу в громадському житті" („Свобода" ч. 162), п. Плятон Стасюк заторкнув проблему наших внутрішньо-громадських невдач останнього часу. На популярній у цій країні мові, проблема зводиться до питання: чому наша „кара" не їде?

Обслідивши віз і „перевіз", Шановний Автор знаходить у цьому два дефекти: 1) нереальний, неспертий на твердий грунт потреб і спроможности громадянства розмах (раніше й тепер прибулих) нових організаторів і 2) накопичення в один і той же час багато акцій і кампаній. В висліді приходять невдачі в часі теперішньому й настороженість — нехіть громадян до подібних починань у майбутньому...

Не погодитися з Шановним Автором не можна, бо він говорить на твердому ґрунті гірких досвідів. Але, з другого боку, не можна засуджувати новоприбулих організаторів. На засуд — і то безоглядний! — заслуговували б тільки ті з-поміж них, що 1) спроневірили б доручені їм громадські гроші, або 2) джиґуни, які хочуть тільки „наробити великої слави (шуму)", а потім пустили справу в воду.

Тому, що „організатори" двох тільки-що згаданих категорій серед нас мало відомі, ми твердимо, що у випадку наших невдач певніше всього йдеться про непорозуміння.

Прошу уявити положення: до Ню Йорку приїздить громадський діяч Н. Н. За короткий час він стверджує, що там живе кількадесять тисяч давніших і кілька тисяч нових іміґрантів. Ще за якийсь час та людина стверджує, що його власна дитина забуває рідну мову — звичай. Родиться батьківський висновок: треба середовища, що зберегло б дітей і дітей його найближчих ближніх.

Так постала ідея купна вакаційної оселі для Ню Йорку. Сумний вислід цієї кампанії всім відомий: всупереч великій газетній пропаганді — повний провал. Чому? — спитаємо. Чи для 70-тисячної метрополітальної громади оселя непотрібна? (Якщо так, то чому ніхто з невдоволених цього ясно не сказав і не доказав?) А може оселя була задорога? (В цій справі, крім одного відокремленого голосу, що дораджував влаштувати рухомі пів-оселі, ніхто не відізвався). Повна пасивність, з якою до справи поставилася наша найбільша громада, була сумним доказом, що наші нюйорчани не бачуть, чи не хочуть бачити ні своїх потреб, ні спроможностей. Але такий „нюйорський стандарт" потреб і спроможностей не може бути мірилом для майбутніх починань, ані притокою осуду на людей доброї волі й праці. Єдиним правильним висновком може бути ствердження, що... в метрополії треба починати від „а".

Чи так воно всюди? Ні! Два живі докази: в тому самому часі, як Ню Йорк не вмів купити вакаційної оселі за 100 тисяч долярів — Шікаґо купило собі оселю за 15 тисяч. А в тому часі, як Ню Йоркові центральний Народний дім здається „казкою з 1001 ночі" — Торонто збудувало собі Народний Дім за пів-мільйона долярів... Після таких доказів, метрополії і всім тим громадам, що не знають своїх потреб і спроможностей, треба піти по науку до Шікаґо й Торонта. Добру поглядову лекцію можна дістати й від інших національних груп у цій країні.

Дуже цінний ключ до успіху, в одному числі „Юкрейніен Віклі", подав Тед Віктор. Молодий, але бистрий обсерватор радить з усякою акцією (збіркою) „йти в народ" — від хати до хати й від людини до людини. З рукою на грудях, кожний визнає, що відмовити лепти живим збірщикам, які „тягнуть за полу (давай!)", принаймні так само важко, як добровільно висилати гроші на безіменний „заклик до громади (народу)".

Щодо накопичення багатьох кампаній в той сам час, то треба відрізнити накопичення природне (яке нам накидає життя) від штучного (яке ми самі створюємо). На перше нема іншої ради, як тільки запрягтися до тягару й тягти. Єдиною розрадою може бути думка, що — швидше, чи пізніше — та, чи інша справа буде поладнана й нам полегчає.

Натомість легко можемо визбутися накопичення тягарів, які ми штучно творимо самі. Для цього необхідно якнайдалі „здецентралізувати" справи другої ваги, й усі льокальні потреби. Коли з кожної, навіть дрібної справи робитимемо постійну загально-громадську (ба, національну) кампанію, то швидко дістанемо „інфляцію кампаній", в якій впаде і значення найповажніших справ і охота до жертв навіть у найідейніших громадян.

До категорії загальногромадських потреб не можна зараховувати ні вакаційної оселі в Ню Йорку, ні спровадження наших учених зі скитальщини, ні інших подібних справ.

Під сучасну пору, в нас є дві загально-громадські проблеми: спровадження скитальців (включно допомоги тим, яких не можна спровадити) й Національний Фонд. Рівнобіжно з цим існує перманентне питання допомоги УПАрмії. Це — все. Певна річ, є ще багато справ, що заслуговують назви й уваги загально-громадських — допомога учасникам Визвольних Змагань, вдовам і сиротам, науковим установам, студентству тощо — але цим проблемам можуть незгірше послужити добре проведені збірки в присвячені для цього дні, тижні, чи місяці. Так само певним є, що вираховані дві загально-громадські кампанії не мусять „страшити" нас цілий Божий рік. Якби ми, наприклад, по цей день були готові з Національним Датком, ми могли б на його місце видвигнути до ранги загально-громадської якусь згадану тут, чи іншу важну справу. На жаль, так не є. Бо наші кампанії зачинаються й кінчаються... в канцелярії — замість того, щоб живі люди йшли до живих людей. І тут, якщо хочемо мати успіх, мусить наступити радикальна зміна.

Хто мав би бути тими „живими людьми", що йдуть у народ і двигають на собі відповідальність за успіх наших громадських починів? — Я гадаю, що ними повинен бути актив усіх наших установ, організацій і товариств у цій країні (чому одне має розпинатися за рятування скитальців, а друге в той час влаштовувати пікніки, чи плекати „повітове об'єднання", зі Старого Краю?..).

Чи не час, щоб, у кожній нашій громаді, всі існуючі — церковні й громадські — установи, організації й товариства зійшлися разом і започаткували спільну працю для загально-громадських справ? У даному випадку йдеться про те, щоб у своїх членів (у своїй дільниці, громаді) поіменно зібрати Національний Даток і підписати від свого товариства (організації, установи) зобов'язання спровадити стільки й тільки скитальців.

Уявляємо, що така проба живучости й обтяження виявить „паперову" вартість деяких товариств, але тим краще. Хай усе паперове йде до коша — там йому й місце! Зате знатимемо: ті, що лишилися й несуть тягар — це осі й колеса громадськости, на яких можна полягати. Коли їх пустить в рух мотор організаторів і передовиків — наша „кара" поїде так, як годиться моделеві 1950!..

ОНО

Чому Совети не починають великої війни?

(Докінчення зі сторони 2-ої)

аж після того, як війна вже вибухла.

В год. 10:30 інші американські бомбардувальники, зі своїх баз в Англії, вже могли б зрівнювати зі землею Москву, осідок советського уряду та столицю великого мануфактурного району. Для Б-36 і Б-29 є тільки дещо понад 5 годин лету з їх баз в Англії до Москви. Такий налет означав би кінець для столиці російського імперіялістичного царства. Очевидно, що передумовою такого поспіху є малий склад атомових бомб теж в Англії.

В год. 2-гій після полудня того самого дня інші великі американські бомбардувальники зі своїх баз в Англії вже могли б обертати в одну велику долину смерти і руїни головну советську військову індустрію за Уралем. Іншими словами, впродовж дев'ять годин після того, як большевики зачали б аґресію, їх арсенал за Уралем вже летів би в повітря.

В год. 5-тій перед вечором того самого дня американські бомбардувальники зі своїх баз в Англії, Арабії та на Алясці вже атакували б всі важливіші для них об'єкти на просторі цілого Советського Союзу, однаково, як в Европі, так і Азії. В засягу тих бомбардувальників лежать всі 5 найбільші советські промислові центри, всі 81 советські міста зі 100,000 або більше населення, що їх практично можна б цілком стерти з лиця землі навіть тими 450 атомовими бомбами, що їх щонайменше повинна мати Америка на складі.

Ясно, що Совети теж могли б бомбардувати американські міста, але їх запаси атомових бомб обраховується максимально на 25 штук. При цьому, советські можливості атаки американських міст зі советських баз є незрівняно менші.

Американські знавці додають, що самим бомбардуванням навряд чи можна б виграти війну, але ним можна перерішити перемогу.

Советська свідомість, що вже в минулій війні американська індустрія перевищувала воєнною продукцією всі інші разом взяті та що в новій війні вона могла б бути ще з більшою силою обернена проти Росії, теж не додає Кремлеві відваги зачинати собі з Америкою відразу і безпосередньо. Такі калькуляції — в опінії американських знавців — є головною причиною, що Москва не рішається на „велику війну", пробуючи досягнути свою ціль „малими війнами", на лад корейської. Інше діло, що й в цьому вона може перерахуватись.

ЄС-СЕР — сказала капітан Грейс Бутлер у Вашінґтоні свому батькові, полковникові Джорджові Е. Бутлерові, як той вручив їй перший наказ для офіцера Жіночого Армейського Корпусу (ВАК) про поворот до активної служби у зв'язку з війною в Кореї. З боку приглядається цій військовій імпрезі ветеран Жіночого Медичного Корпусу Армії з першої світової війни, місіс Бутлер, дружина полковника і мати капітана Бутлерів.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж.

Вистава на фонд У. К. К. і на допомогу скитальцям

Кількакротно місцевий відділ „Самопомочі" улаштовував імпрези, з яких дохід призначувано на народні цілі Зрештою про це були згадки в пресі. Найближчої неділі відбудеться в Українській Централі при Фліт Ст. нова імпреза, а саме вистава мелодрами в трьох діях, зі співами і музикою, п. з. „Його велике кохання". Дохід з вистави призначений на працю Українського Конґресового Комітету і на допомогу скитальцям. Це перша вистава цеї мелодрами, отже треба надіятися участи цілої громади.

Л. Г.

РОСІЯНИ КОМАНДУЮТЬ КОМУНІСТИЧНИМИ ВІЙСЬКАМИ В КОРЕЇ

На фронті в Кореї, 24. серпня. — Полонені комуно-корейські вояки стверджують, що комуністичним фронтом командують советські офіцери, хоча самі держаться поза фронтовими лініями. Полонені вояки не скривають свого невдоволення комуністичним режимом, а багато з них відразу зголошуються до боротьби проти нього.

● За вісім долярів дістав 897.11. Корнеліюс Влісс з Ню Йорку. Його предки вложили до щадничого банку в Востоні 8 долярів в 1839 р., а в 1948 р., по смерти тітки він унаслідив щадничу книжечку. Банк виплатив разом з нарослими відсотками.

Українська демократія — слова та дійсність

(Докінчення зі сторони 2-ої)

Традиційна демократія українського народу.

Дивне, коли на терені Америки появляються серед українців професійні вчителі демократії, вироблюючи у чужинців помилкове переконання, що демократія для українського народу це чужа справа. А так не є. Мабуть небагато є народів у світі, де почуття демократії так глибоко вкорінене, як саме серед українського народу. Від століть українець виробив собі переконання, що громадські справи має рішати громада більшістю голосів, що повинна бути в Україні рівність не тільки політична, але й соціяльна. В українця є глибоко вкорінене почуття людської гідности та гуманности. В Україні існує пригожа почва під буйний розріст правдивої демократії, подібної до англосаського типу. Праджерелом української демократії є безперечно впливи демократичної геленської культури, тому вже в передісторичних та у вчасно історичних часах ми завважуємо випробування волі маси.

Вже князь Володимир В. радився в державних справах зі старійшинами родів.

Зі закріпленням влади военного боярського стану в Україні місце старійшин родів займають боярські ради, а голос маси народу, зібраного на вічах, проявляється лиш спорадично, нерідко в революційних виступах. За князівської доби Україна була громадянством радше з боярською олігархією. Одначе громадський устрій та духовість українського народу скоро демократизуються під чужою владою.

Український нарід вже від шости соток літ зачав скоро тратити свою боярську верству. Український нарід, властиво, була вже тільки маса простого народу. Тому голос простої людини це голос народу. Чужинецьке панування зрівняло український нарід соціяльно, бо посідаючі верстви февдального чи згодом капіталістичного панства в Україні були чужі, неукраїнські елементи.

Звідси всякі національні та соціяльні рухи, звязані з відродженням українського народу, були все глибоко демократичні, нерідко прямо дивні появи на тлі февдального панства та багатого міщанства 16-го та 17-го століття в інших країнах Европи. Поява майже безклясової держави Богдана Хмельницького на тлі тогочасної Европи була унікатом.

В 19-тім століттю, в добі відродження української нації, дослівно вся українська література, вся соціяльна ідеологія була суто демократична, хоч громадські діячі нерідко походили ще з решток українського панства. Ледви чи є на світі література, яка заступала б краще інтереси простої людини, як українська література.

Так само в часі останніх 30 років себто в часі визвольної боротьби українського народу, крім деяких малозначних груп, не було поважнішого політичного напрямку серед українського народу, який не був би спирався б на демократичні засади. Навіть найбільше консервативний устрій нової Гетьманщини предвиджував вибори до українського парляменту та респектування волі більшости народу в управі державою. Навіть передбачувалась земельна реформа. Ідеолог консервативного та монархістичного гетьманського руху, Вячеслав Липинський, будує українську монархію як трудову монархію, де шляхоцтво духа, а не родового походження, має рішати про значення людини в громадянстві.

Одинока передвоєнна нереволюційна організація „Фронт" в Західній Україні була збудована на засадах вождівства не могла найти великого поширення. Українські націоналісти, що приймали революційну тактику боротьби за визволення України, у своїх теоретичних творах розуміли Україну як демократичну державу простої людини з виборною парляментарною демократією.

Варто б прочитати та простудіювати статут Української Головної Визвольної Ради та її ідеологічні основи, що мають увійти в будову майбутньої української держави, а вийде, що й другий відлам українського націоналізму, рішальний в УГВР, не інакше розумів українську державу, як державу працюючого народу зі сильним кооперативним господарським ладом та з парляментарною всенародною репрезентацією.

Річ природна, що український націоналізм, передвоєнний та повоєнний, вважаючи себе військовою організацією революційного бойового характеру, застосував у своїм партійнім порядку військовий порядок; військовий провід потрібний одначе тільки на час боротьби за визволення нації.

Було б дивним коли б передвоєнні тріюмфи німецького тоталітарного націоналізму та комуністичного тоталітаризму були б лишилися без впливу на одиниці, чи навіть і на деякі групи українського громадянства. Ці тоталітаризми найшли своїх наслідувачів навіть в країнах старої англосаської демократії. Вони мали очевидно теж своїх наслідувачів в Україні. Одначе їх вплив був не великий і вони ніяк не могли відхилити духової ментальности та української політичної думки від традиційних шляхів української демократії.

Слова та діла українських доктринерів.

Ставлячи в засаді демократію політичну, соціяльну а навіть економічну як український ідеал, ми далекі від того, щоб не видіти великих недомагань української демократії. Вона ще не скристалізувалась та не випробувана на практиці державного життя, бо це можливе тільки у власній державі й то впродовж десятков а то й соток літ.

Український нарід не мав спосібности практично випробувати, що сувереном є тільки нарід, а державні органи є тільки слугами народу. Тому, коли ми недавно в одній публікації, виданій в Англії, читали, що Виконний Орган УНРади це суверенна влада українського народу, то таке розуміння не дасться погодити з демократичним ладом громадянства.

Засаду, що тільки воля народу, виявлена більшостю є рішальною і ненарушимою в демократії, ще собі як слід не засвоїли. Коли на загальних зборах Центрального Представництва Українців в Німеччині, правильно та легально переведених, меншість не шукає співпраці з більшістю, але робить сецесію та закладає нову організацію і коли таке саме діється по загальних зборах Союзу Українців Британії та в аналогічній організації українців в Бельгії, то це тільки доказ, що українець ще не привик шанувати фундаментальну засаду демократії — волю більшости. Сецесія на терені товариства відповідає революції в державі. Це картини так добре відомі в республіках Південної Америки, де демократія ще щойно в пеленках.

Але чи дивуватися українцям, які часом не шанують волі більшости, коли рекламований демократ як бельгійський лідер соціялістів Спаак терором накидає більшости бельгійського народу волю меншини.

Практична демократія це справа глибокого почуття правовости, самопосвяти та самовідречення для загального добра. Такі громадянські прикмети можна тільки виховувати у власній державі, тому не можна винувати й українських демократів-доктринерів, як вони їх собі ще цілком не засвоїли. Зате глибоко віримо, що ціла духовість українського народу є досконалим підложем під вироблення демократичного громадянства. Тому віще бажання Шевченка, щоб Україна стала другою землею праведного закону Вашингтона, є реальне та можливе у щасливішій майбутности України.

(Кінець).

КОРЕЙСЬКІ ЖІНКИ В ОБОРОНІ СВОЄІ БАТЬКІВЩИНИ. Ці молоді корейки, виконуючи військову службу як шофери військових автомашин, як післанці та як медсестри, рам'я об рам'я з чоловіками в перших лініях фронту допомагають звільнити свою країну від большевицького наїзника.

ГЕН. ГЮБНЕР ПРО ПОЛОЖЕННЯ В НІМЕЧЧИНІ.

Ню Йорк. — Лютенант-генерал Клеренс Гюбнер, комендант американських військ в Европі, який перейшов на пенсію і щойно повернувся до Америки, зазнав геройського привіту після висадки в Ню Йорку. Його останнім завданням була переорганізація американської армії в Німеччині. Про настрій німців він сказав, що більша частина з них хоче належати до Заходу, одначе їх почування є мішані, якщо йдеться про організацію німецької армії. „Нарід, який потерпів поразку двічи, не може чутися щасливим" каже генерал. Про американську армію в Німеччині сказав генерал, що вона як передна сторожа сповнить своє завдання, доки не прибуде допомога для неї.

КОРЕЙСЬКІ ВТІКАЧІ ВЕРТАЮТЬСЯ.

Вашингтон. — Військові представники звідомляють про долю цивільних корейських втікачів з міста Тайгу. Тому, що містові грозило зайняття комуністичними військами, команда армії Обєднаних Націй наказала опорожнити місто. Після того, як небезпека зменшіла, президент Корейської республіки дав дозвіл цивільним втікачам повертатися домів, а купцям і ремісникам відкривати свої крамниці й робітні. Одначе в Тайгу були ще втікачі з інших міст, які там найшли пристановище. Такі не можуть повертатися до міста, яке в нормальних часах нараховує 300,000 жителів.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 16. серпня 1950 р. померла по короткій недузі серця довголітна членкця Бр. св. Димитрія, від. 288 в Бетлегем, Па.

КАТЕРИНА ЧИЧЕРСЬКА.

Покійна походила зі Сколього, Галичина. Полишила в смутку мужа Данила, синів Володимира й Івана, дочки Марію, Юлію, Иосипу і Олену. та пять сестер і три брати.

Похорон відбувся від церкви св. Иосафата, а відтак на цвинтар в Сентралії, ПА.

А. Данилюк, секр.

Дня 5. серпня 1950 р. помер по тяжкій недузі

СТЕФАН ТОРОПА,

довголітний член Тов. Згода, від. 20 У. Н. Союзу в Гемтремк, Міш.

Покійний походив зі села Кирниця, пов. Городок. Прожив 61. років. Був активним членом і ніколи не жалував датку на народні цілі. Полишив у смутку жену Еву, сина Василя, дочки Олену і Катерину.

Похорон відбувся 8. серпня при участи краянів і членів Тов. Згоди з церкви Непор. Зачаття на цвинтар Mt. Olive. — В. И. П.!

Іван Крупка, секр.

Ділимося сумною вісткою з членами 245-го від. УНС в Трентон, Н. Дж., що дня 16. липня 1950 р. померла несподівано в 32-му році життя

ДЖОЕН СОЙКА-БАРТІШ

й її щойно прибула на світ доречка МАРІЯ АННА.

Покійна полишила в жалобі чоловіка Михайла, сина Івана і маму Марію.

Величавий похорон відбувся 19. липня з похоронного заведення до укр. прав. церкви св. Тройці, а відтак на парафіяльний цвинтар. — В. Їй П.!

Н. Сабат, секр.

ТАРЗАН, ч. 2415. Мовчаливі спостерегачі.

Коли Молат почув малпячий крик Тарзана серед ночі, рішився зустрінути свого давнього приятеля.

Як тільки завважав, як великий чоловік сходив зі скали...

...до нього підійшов його молодий синок, який слідкував підступно за батьком.

Не знаючи про своїх спостерегачів, великий ошуст лакомо отворив скриньку з харчами.